

INFORME TÈCNIC: PROCEDIMENT PER A LA CONCESSIÓ D'UNA DISTINCIÓ HONORÍFICA EN LA MODALITAT DE TÍTOL DE FILLA IL·LUSTRE DE LA VILA

Dades personals (recollides del pròleg de *Babalusa, la medusa* (2021), escrit pel seu fill Marc Cerdó)

Xesca Ensenyat va néixer al Port de Pollença, el 7 de novembre de 1951: vint dies abans de la data que consta al seu DNI i dins el marc d'una família de pescadors.

La seva àvia de Menorca va entrar a ca una veïnada pel trast tot anunciant que els havien duit una nina: quatre dies més tard, naixia la filla d'aquesta família. Al llarg de la seva vida es dedicà a diverses activitats, com ara a fer nusos. Fou mestressa d'un negoci d'articles de pesca que batejà amb el mateix nom del llaüt de son pare: Gregaló. L'escriptora manufacturava, amb niló de pescador i plomes de gall, unes bones fluixes aptes per a la pesca de l'espèct.

Fuma tabac negre amb un cert posat agressiu i demostra una imaginació prou desenvolupada. És amable, respectuosa, gentil; però li heu d'anar un poc amb compte, perquè, dotada d'una extraordinària pupil·la crítica i d'una remarcable aptitud per a la sàtira i la trapelleria, Francesca Ensenyat és ben capaç de prendre-us el pèl amb molta finor. (Josep Maria Llompart: Selecció de pròlegs I. Edicions UIB. Institut Menorquí d'Estudis. PAM. Barcelona, 2014, P. 76.).

Xesca Ensenyat morí a l'Hospital Comarcal d'Inca el 14 de maig de 2009.

La seva trajectòria literària

S'inicià el 1968 amb la publicació del poemari *Ciutat de l'horabaixa*, però tota la seva obra posterior és exclusivament narrativa: *L'amagatall de guipur* (1976, premi Ciutat de Manacor), *Uns cabells mortalment obscurs* (1978), *Villa Coppola* (1985, premi Ciutat de Palma de novel·la 1984), *Una moda fresqueta* (1991), *Quan venia l'esquadra* (1994, premi Ramon Muntaner de literatura juvenil), *Massa vi per a un sol calze* (1994, premi de novel·la breu Ciutat de Mollerussa), *Canvi de perruqueria i altres misèries* (1995), *Quaranta anys no són res* (1997) i *Una altra vida* (2012).

En alguna obra utilitzà el pseudònim Loleta Flors. A més, les seves obres van ser publicades en algunes de les principals editorials en llengua catalana, bastint un trajectòria literària arrelada i alhora universal. També és important destacar que existeixen diverses novel·les encara inèdites.

La seva trajectòria literària ha estat molt prestigiada amb premis de gran importància en la literatura catalana, com per exemple el que s'enumeren a continuació.

- Premi Ciutat de Manacor 1975: *L'amagatall de guipur*
- Premi Ciutat de Palma Llorenç Villalonga 1984: *Villa Coppola*
- Premi Ramon Muntaner de Literatura Juvenil Ramon Muntaner 1992: *Quan venia l'esquadra*
- Premi de Novel·la Breu Ciutat de Mollerussa 1993: *Massa vi per a un sol calze*
- Finalista Premi Josep Pla 1986 amb la novel·la inèdita *Plexiglàs*

El món literari i cultural l'ha valorada com una figura importantíssima. Per això, a continuació s'esmenten algunes valoracions de figures cabdals d'ambdós àmbits i sectors:

- “*El seu arbre genètic és contemporani i d'una modernitat extraordinària. El llenguatge és la seva trama. (...) Xesca Ensenyat és una autora postmoderna que va entendre molt bé allò que demanava la seva època*”. Biel Mesquida, escriptor.
- “*En el temps en què es cuina un arròs de peix ‘Quan venia l'esquadra’ ens regala frases sublimes i clarividents idees sobre la quotidianitat i records de costums i postals de colors gastats... però tot travessat per la broqueta d'una mena de sofisticació filosòfica, mística de vegades*.” Rafel Gallego, periodista i dramaturg.
- “*És evident que era una dona d'empenta, mai gaire reconeguda, segurament perquè la seva prosa era senzilla, clara, col·loquial, fet que dona més mèrit a la peça teatral i és una bona manera de fer-li una mica de justícia, segurament mai suficient, però menys és res, encara que no hem d'oblidar que va ser finalista del premi Josep Pla i guanyadora del Ciutat de Palma, que tampoc no està gens malament, com no ho està refrescar la tan fràgil memòria recent*.” J.A. Mendiola, crític de teatre.
- “*La mare d'en Marc Cerdó es deia Xesca Ensenyat. Era escriptora. És l'autora d'una obra que en mi ha deixat una petja profunda: Una altra vida*.” Maria Bohigas, Club Editor.

- “Gent de lletres de fiar com Isabel Sucunza o Martí Sales me n'havien parlat molt bé d'Una altra vida. De l'Ateneu en vam sortir inflats, fins i tot els qui la coneixíem de bell nou, amb la sensació que havíem tocat l'esperit de l'escriptora. Amb la certesa que cal llegir-la.” Anna Ballbona, periodista.

La seva trajectòria com a activista cultural

Al 1979 va ser sòcia fundadora i primera presidenta de la delegació de l'Obra Cultural Balear a Pollença i la seva publicació *El Gall*.

Dos anys després, al 1981, va ser l'encarregada de compilar i prologar la primera antologia moderna sobre Maria Antònia Salvà.

Al 1987, va ser la pregonera de les Festes Patronals de Pollença, amb la *Compilació de bromes que vàrem fer quan estàvem de bones i quan no hi estàvem i tot*. També va realitzar els pregons als nuclis poblacionals de Selva (1990) i d'Alcúdia (1994).

Entre el 1987 i el 1988 fundà i dirigí la publicació mensual *L'Espira*, que comptava amb col·laboracions de Biel Mesquida, Miquel Bota Totxo, entre d'altres. Així mateix, també va escriure articles d'opinió als principals mitjans de comunicació de Mallorca i més enllà, com per exemple a l'*Última Hora*, *Diario de Mallorca*, *Diari de Balears*, *El País*, etc.

Al 1995 va ser una de les escriptores convidades a Títoieta Ràdio, al nucli poblacional d'Algaida.

Al 2002 fou vocal per les Illes de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Un fet a destacar és que a finals dels anys 70, va ser una de les primeres dones a vestir la camisa de cristiana per les festes de la Patrona a Pollença, un fet que si bé és cert que avui es troba totalment normalitzat, en aquell moment va suposar un acte de reivindicació completament innovador i rompedor amb els costums de l'època.

També va ser una pionera i referent de la cultura compartida en xarxa gràcies al seu *blog L'Hidroavió Apagafocs*, on publicà capítols de novel·les (com per exemple el llibre *Babalusa, la medusa*, una novel·la que el 2021 s'edità en format de llibre), opinions, poemes, etc., amb centenar i milenars de visites.

Els reconeixements pòstums

Els reconeixements a títol pòstum que ha rebut la figura de Xesca Ensenyat, han estat molt i diversos; fet que evidencia la importància i pes que ha tengut la seva trajectòria, especialment dins l'àmbit literari.

Alguns d'aquests reconeixements són els següents:

- 2009: Homenatge del PEN Català amb col·laboració de la UIB
- 2009: Passeig literari pel Port de Pollença organitzat per l'Obra Cultural Balear
- 2012: Jornades sobre *blogs* i literatura en la seva memòria a la Fundació ACA de Búger, amb Biel Mesquida, Sebastià Perelló, Vicent Partal, etc.
- 2012: Publicació de la novel·la *Una altra vida* (Lleonard Muntaner)
- 2015: Catalina Solivellas estrena la versió teatral de *Quan venia l'esquadra* al Teatre Principal de Palma, fent gira per tot Mallorca i arribant a Barcelona
- 2019: Taula rodona "Visions de Xesca Ensenyat" i recital-espectacle "La Mirada Violeta" al Club Pollença, organitzat per l'Obra Cultural Balear
- 2021: Publicació de la novel·la *Babalusa, la medusa* (El Gall) i presentació al Club Pollença
- 2021: Acte "Un vespre amb Xesca Ensenyat" a la Fundació ACA, col·loqui i espectacle teatral
- 2021: L'Obra Cultural Balear li dedica el seu calendari anual

Bibliografia

- Terron, À. (2013), *Els noms del cervell*. Muro: Ensiola.

Articles de premsa en paper i digital

- Ballbona, A., "Un doll", *L'econòmic*, 23/11/2012.
<http://www.leconomic.cat/article/7-vista/8-articles/595554-un-doll.html>
- Bennassar, S., "Els pròlegs de Llompart, una lliçó de literatura i vida", *Bearn, revista de cultura*, 10/05/2016.

<https://revistabearn.com/2016/05/10/els-prolegs-de-llompart-una-llico-de-literatura-i-vida/>

- Bohigas, M. "Marc Cerdó". Bloc *Cartes elèctriques*, 27/05/2014.
<http://clubeditor.blogspot.com.es/2014/05/marc-cerdo.html>
- Borràs, R., "Quan venia l'esquadra, lloguera rabiosa i esquerrans beneitons". *El Periscopi*, 12/10/2015.
<http://elperiscopi.com/quan-venia-lesquadra-lloguera-rabiosa-i-esquerrans-beneitons/>
- Cerdà, E., "Quan venia l'esquadra té la màgia del teatre", entrevista a Catalina Solivellas, *Punt Informatiu Pollença*, 15/03/2016.
<http://puntinformatiu.cat/quan-venia-lesquadra-te-la-magia-del-teatre/>
- Espasa, M., "Mallorca és un peix [Xesca Ensenyat]", *AraLlegim*, 30/06/2012
<https://marinaespasa.wordpress.com/2012/06/30/mallorca-es-un-peix/>
- Gallego, R., "Quan venia l'esquadra", *Fancultura*, 03/10/2015
<http://www.fancultura.com/quan-venia-lesquadra/>
- Guillamon, J., "Brins, algues i mites", *Culturas*, suplement del diari *La Vanguardia*, 25/07/2012.
- Manresa, A., "Xesca Ensenyat, escriptora insolente e hiper crítica", *El País*, 26/05/2009.
https://elpais.com/diario/2009/05/26/necrologicas/1243288801_850215.html
- Mendiola, J. A., "Xesca Ensenyat, dona d'empenta", *AraBalears*, 02/10/2015.
http://www.arabalears.cat/premium/Xesca-Ensenyat-dona-dempenta_0_1441656009.html
- Mesquida, B., "Xesca Ensenyat, una bona escriptora lluitadora i insubornable", *Diario de Mallorca*, 15/05/2009.
<http://www.diariodemallorca.es/portada/2009/05/15/opinion-xesca-ensenyat-bona-escriptora-lluitadora-i-insubornable-biel-mesquida/464005.html>
- Pons Alorda, J. C., "Jules Renard o "Tolereu la meua intolerància!", *Núvol, el digital de cultura*, 20/04/2016
<http://www.nuvol.com/critica/jules-renard-o-tolereu-la-meua-intolerancia/>
- Pons, P. A., "Miquel Bauçà, lluny de l'Eixample", *El Temps*, nº1720, 28/05/2017.

<https://www.eltemps.cat/article/1505/miquel-bauca-lluny-de-leixample>

- Riera, A., "Hi ha peix, i peix", *Cent per cent*, revista digital de Manacor.
http://www.centpercent.cat/hi-ha-peix-peix_6315/
- Riera, A., "Xesca Ensenyat, a partir d'un univers molt real, s'inventa una mitologia".
Entrevista a Joan Fullana. *Cent per cent*, revista digital de Manacor.
http://www.centpercent.cat/xesca-ensenyat-partir-dun-univers-real-sinventa-mitologia_6234/
- Ros, C., "Cati Solivellas: 'He passat un càncer i ara tinc una força increïble: sóc més jo que mai'", *AraBalears*, 01/10/2015
http://www.ara.cat/societat/CATISOLIVELLAS-He-passat-cancer-increible_0_1441055963.html
- Serra, M., "Trenta perles del fons de l'editorial Moll", *Vilaweb*, 25/11/2014.
<http://www.vilaweb.cat/noticia/4221128/20141125/trenta-perles-fons-leditorial-moll.html>
- Ventura, N., "Maria Victòria Secall: 'La vida cultural de Mallorca havia marginat Xesca Ensenyat', entrevista. *Vilaweb*, 26/08/2014.
<http://www.vilaweb.cat/noticia/4208184/20140826/maria-victoria-secall-vida-cultural-mallorca-havia-marginat-xesca-ensenyat.html>
- Vidal, M. À., "El prestigi pòstum", *Última Hora*, 18/05/2009.

Blocs d'internet

- Bloc Jornades i Literatura. <https://blocs.mesvilaweb.cat/blocsiliteratura>
- Borràs, Enric. [Enricborras.cat](http://enricborras.cat).
- Borràs, Rafel, *Perifèries?*. <http://rborras.blogspot.com.es>
- Club Editor, *Cartes elèctriques*. <http://clubeditor.blogspot.com.es>
- Giner, Roser, *Chào ông Việt Nam*. <http://blocs.mesvilaweb.cat/rginer>
- Mesquida, Biel, *Plagueta de Bord*. <http://blocs.mesvilaweb.cat/bielmamengual>
- Perelló, Biel, *Fotobloc de natura*. <http://bloc.bielperello.com>
- Serra de Gayeta, Joana, *Moments*. <http://joanaserradegayeta.blogspot.com>

Prensa escrita

- *DBalears*
- *Diario de Mallorca*
- *El Mundo*
- *Punt Informatiu Pollença*
- *Última Hora*

Altres mitjans

- “Blocaires d’arreu celebren Xesca Ensenyat a Búger”. Vídeo resum de les jornades *Blocs i literatura* realitzat per Vilaweb TV.
<http://www.vilaweb.tv/blocaires-darreu-celebren-xesca-ensenyat-a-buger>
- Rebassa, C., “Crida de la XXXV Fira del Llibre de Palma”. 26/05/2017. Lloc web del Gremi de Llibreters de Mallorca.
<http://www.llibretersmallorca.cat/noticia/crida-de-la-xxxv-fira-del-llibre>
- Salas Vives, P., “Persontages rellevant de Pollença”. Lloc web de l’Ajuntament de Pollença.
<http://www.ajpollenca.net/ca/municipi/personatges-rellevants>
- Associació per a les Noves Bases de Manresa (1997), *Per a un nou estatut social de la llengua catalana*.
<http://www.cercat.com/lincaweb/htm/bases.htm>

